

Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra, de Wet voortgezet onderwijs 2020, en de Wet primair onderwijs BES in verband met de invoering van de mogelijkheid voor het funderend onderwijs bijzondere verplichtingen te verbinden aan aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen

(KetenID WGK015109)

Voorstel van wet

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is mogelijk te maken dat aan de aanvullende bekostiging voor het primair, voortgezet en speciaal onderwijs bijzondere verplichtingen kunnen worden verbonden;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

ARTIKEL I. WIJZIGING WET OP HET PRIMAIR ONDERWIJS

De Wet op het primair onderwijs wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 119, tweede lid, wordt 'kunnen regels worden gesteld' vervangen door 'worden regels gesteld'.

B

Na artikel 119 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 119a. Gerichte bekostiging

1. In dit artikel wordt onder 'gerichte bekostiging' verstaan: aanvullende bekostiging, verstrekt met toepassing van het tweede lid.
2. Onze Minister kan in een regeling, als bedoeld in artikel 119, tweede lid, bijzondere verplichtingen verbinden aan het recht op aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen.
3. Artikel 4.10 van de Comptabiliteitswet 2016 is van overeenkomstige toepassing op een regeling die voorziet in gerichte bekostiging.
4. Gerichte bekostiging kan slechts worden verstrekt met het oog op:
 - a. het tot stand brengen of versnellen van een duurzame verbetering in het onderwijs, in ieder geval in het onderwijs in vaardigheden op het gebied van taal, rekenen of wiskunde en burgerschap of digitale geletterdheid;
 - b. spoedeisende gevallen; of
 - c. andere, bij algemene maatregel van bestuur te bepalen doelen.
5. De in het tweede lid bedoelde bijzondere verplichtingen kunnen slechts betrekking hebben op:
 - a. de besteding van de gerichte bekostiging, waaronder het doel en de termijn van besteding;
 - b. te verrichten activiteiten; en
 - c. de verstrekking van informatie aan Onze Minister en de wijze waarop de informatie wordt verstrekt.
6. Het bevoegd gezag wendt de gerichte bekostiging slechts aan in overeenstemming met de daaraan verbonden bijzondere verplichtingen, bedoeld in het tweede lid.
7. De doelen, bedoeld in het vierde lid, en de bijzondere verplichtingen, bedoeld in het tweede lid, hebben geen betrekking op:

- a. de keuze van te hanteren leermethoden en leermiddelen; en
- b. het te behalen leerresultaat.

C

In de artikelen 122, vijfde lid, en 124, zevende lid, wordt "De artikelen 115, 119 en 120" vervangen door "De artikelen 115, 119, 119a en 120".

D

Aan artikel 165, eerste lid, wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door een komma een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. een verantwoording met betrekking tot het voldoen aan de verplichtingen, bedoeld in artikel 119a, tweede lid, en artikel 120, tweede lid, onderdeel b, met betrekking tot de aanvullende bekostiging in het voorafgaande kalenderjaar voor zover dit bij ministeriële regeling of in het besluit tot verstrekking van de aanvullende bekostiging is bepaald.

E

Artikel 169 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'bestedingen' ingevoegd ', naar de naleving van de verplichtingen, bedoeld in artikel 119a, tweede lid, en artikel 120, tweede lid, onderdeel b, '.
2. Het tweede lid komt te luiden:
 2. Indien uit een op grond van het eerste lid ingesteld onderzoek blijkt dat de bekostiging voor een school onjuist is vastgesteld of indien blijkt dat verplichtingen als bedoeld in artikel 119a, tweede lid, of artikel 120, tweede lid, onderdeel b, niet of onvoldoende zijn nagekomen, kan Onze minister correcties aanbrengen op de bekostiging. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze van corrigeren met betrekking tot het niet of onvoldoende nakomen van deze verplichtingen.

ARTIKEL II. WIJZIGING WET OP DE EXPERTISECENTRA

De Wet op de expertisecentra wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 117, tweede lid, wordt 'kunnen regels worden gesteld' vervangen door 'worden regels gesteld'.

B

Na artikel 117 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 117a. Gerichte bekostiging

1. In dit artikel wordt onder 'gerichte bekostiging' verstaan: aanvullende bekostiging, verstrekt met toepassing van het tweede lid.
2. Onze Minister kan in een regeling, als bedoeld in artikel 117, tweede lid, bijzondere verplichtingen verbinden aan het recht op aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen.
3. Artikel 4.10 van de Comptabiliteitswet 2016 is van overeenkomstige toepassing op een regeling die voorziet in gerichte bekostiging.
4. Gerichte bekostiging kan slechts worden verstrekt met het oog op:
 - a. het tot stand brengen of versnellen van een duurzame verbetering in het onderwijs, in ieder geval in het onderwijs in vaardigheden op het gebied van taal, rekenen of wiskunde en burgerschap of digitale geletterdheid;

- b. spoedeisende gevallen; of
 - c. andere, bij algemene maatregel van bestuur te bepalen doelen.
5. De in het tweede lid bedoelde bijzondere verplichtingen kunnen slechts betrekking hebben op:
- a. de besteding van de gerichte bekostiging, waaronder het doel en de termijn van besteding;
 - b. te verrichten activiteiten; en
 - c. de verstrekking van informatie aan Onze Minister en de wijze waarop de informatie wordt verstrekt.
6. Het bevoegd gezag wendt de gerichte bekostiging slechts aan in overeenstemming met de daaraan verbonden bijzondere verplichtingen, bedoeld in het tweede lid.
7. De doelen, bedoeld in het vierde lid, en de bijzondere verplichtingen, bedoeld in het tweede lid, hebben geen betrekking op:
- a. de te hanteren leermethoden en leermiddelen; en
 - b. het te behalen leerresultaat.

C

Aan artikel 141, eerste lid, wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door een komma een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. een verantwoording met betrekking tot het voldoen aan de verplichtingen, bedoeld in artikel 117a, tweede lid, en artikel 118, tweede lid, onderdeel b, met betrekking tot de aanvullende bekostiging in het voorafgaande kalenderjaar voor zover dit bij ministeriële regeling of in het besluit tot verstrekking van de aanvullende bekostiging is bepaald.

D

Artikel 145 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'bestedingen' ingevoegd ', naar de naleving van de verplichtingen, bedoeld in artikel 117a, tweede lid, en artikel 118, tweede lid,'.
2. Het tweede lid komt te luiden:
 2. Indien uit een op grond van het eerste lid ingesteld onderzoek blijkt dat de bekostiging voor een school onjuist is vastgesteld of indien blijkt dat verplichtingen als bedoeld in artikel 117a, tweede lid, of artikel 118, tweede lid, onderdeel b, niet of onvoldoende zijn nagekomen, kan Onze minister correcties aanbrengen op de bekostiging. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze van corrigeren met betrekking tot het niet of onvoldoende nakomen van deze verplichtingen.

ARTIKEL III. WIJZIGING WET OP HET VOORTGEZET ONDERWIJS 2020

De Wet voortgezet onderwijs 2020 wordt als volgt gewijzigd:

A

Na artikel 5.9 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 5.9a. Gerichte bekostiging

1. In dit artikel wordt onder 'gerichte bekostiging' verstaan: aanvullende bekostiging, verstrekt met toepassing van het tweede lid.
2. Onze Minister kan in een regeling, als bedoeld in artikel 5.9, eerste lid, bijzondere verplichtingen verbinden aan het recht op aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen.
3. Artikel 4.10 van de Comptabiliteitswet 2016 is van overeenkomstige toepassing op een regeling die voorziet in gerichte bekostiging.
4. Gerichte bekostiging kan slechts worden verstrekt met het oog op:
 - a. het tot stand brengen of versnellen van een duurzame verbetering in het onderwijs, in ieder geval in het onderwijs in vaardigheden op het gebied van taal, rekenen of wiskunde en burgerschap of digitale geletterdheid;

- b. spoedeisende gevallen; of
 - c. andere, bij algemene maatregel van bestuur te bepalen doelen.
5. De in het tweede lid bedoelde bijzondere verplichtingen kunnen slechts betrekking hebben op:
- a. de besteding van de gerichte bekostiging, waaronder het doel en de termijn van besteding;
 - b. te verrichten activiteiten; en
 - c. de verstrekking van informatie aan Onze Minister en de wijze waarop de informatie wordt verstrekt.
6. De doelen, bedoeld in het vierde lid, en de bijzondere verplichtingen, bedoeld in het tweede lid, hebben geen betrekking op:
- a. de te hanteren leermethoden en leermiddelen; en
 - b. het te behalen leerresultaat.

B

In artikel 5.15, zevende lid, wordt 'De artikelen 5.9 en 5.10' vervangen door 'De artikelen 5.9, 5.9a en 5.10'.

C

Artikel 5.39 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "tweede tot en met zesde lid" vervangen door "tweede tot en met zevende lid".
2. Onder vernummering van het zevende lid tot het achtste lid wordt een lid ingevoegd, luidende:
7. Het bevoegd gezag besteedt de aanvullende bekostiging, waaraan verplichtingen als bedoeld in artikel 5.9a, eerste lid, of artikel 5.10, tweede lid, onderdeel b, zijn verbonden, in overeenstemming met die verplichtingen.

D

Artikel 5.40 wordt als volgt gewijzigd:

1. De bestaande tekst van het artikel wordt aangeduid als het eerste lid.
2. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
2. Het samenwerkingsverband besteedt de aanvullende bekostiging, waaraan verplichtingen als bedoeld in artikel 5.9a, tweede lid, of artikel 5.10, tweede lid, onderdeel b, zijn verbonden, in overeenstemming met die verplichtingen.

E

Artikel 5.46, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van onderdeel b vervalt "en".
2. De punt aan het slot van onderdeel c wordt vervangen door "; en"
3. Er wordt een onderdeel toegevoegd, luidende:
d. een verantwoording met betrekking tot het voldoen aan de verplichtingen, bedoeld in artikel 5.9a, tweede lid, en artikel 5.10, tweede lid, onderdeel b, met betrekking tot de aanvullende bekostiging in het voorafgaande kalenderjaar voor zover dit bij ministeriële regeling of in het besluit tot verstrekking van de aanvullende bekostiging is bepaald.

F

Artikel 5.49 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'bestedingen' ingevoegd ', naar de naleving van de verplichtingen, bedoeld in artikel 5.9a, tweede lid, en artikel 5.10, tweede lid, onderdeel b, '.
2. Het tweede lid komt te luiden:
2. Indien uit een op grond van het eerste lid ingesteld onderzoek blijkt dat de bekostiging voor een school onjuist is vastgesteld of indien blijkt dat verplichtingen als bedoeld in artikel 5.9a, tweede lid, of artikel 5.10, tweede lid, onderdeel b, niet of onvoldoende in acht zijn genomen, kan Onze minister correcties aanbrengen op de bekostiging. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels

worden gesteld over de wijze van corrigeren met betrekking tot het niet of onvoldoende nakomen van deze verplichtingen.

ARTIKEL IV. WIJZIGING WET PRIMAIR ONDERWIJS BES

De Wet primair onderwijs BES wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 103, tweede lid, wordt 'kunnen regels worden gesteld' vervangen door 'worden regels gesteld'.

B

Na artikel 103 wordt een artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 103a. Gerichte bekostiging

1. In dit artikel wordt onder 'gerichte bekostiging' verstaan: aanvullende bekostiging, verstrekt met toepassing van het tweede lid.
2. Onze Minister kan in een regeling, als bedoeld in artikel 103, tweede lid, bijzondere verplichtingen verbinden aan het recht op aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen.
3. Artikel 4.10 van de Comptabiliteitswet 2016 is van overeenkomstige toepassing op een regeling die voorziet in gerichte bekostiging.
4. Gerichte bekostiging kan slechts worden verstrekt met het oog op:
 - a. het tot stand brengen of versnellen van een duurzame verbetering in het onderwijs, in ieder geval in het onderwijs in vaardigheden op het gebied van taal, rekenen of wiskunde en burgerschap of digitale geletterdheid;
 - b. Spoedeisende gevallen; of
 - c. andere, bij algemene maatregel van bestuur te bepalen doelen.
5. De in het tweede lid bedoelde bijzondere verplichtingen kunnen slechts betrekking hebben op:
 - a. de besteding van de gerichte bekostiging, waaronder het doel en de termijn van besteding;
 - b. te verrichten activiteiten; en
 - c. de verstrekking van informatie aan Onze Minister en de wijze waarop de informatie wordt verstrekt.
6. Het bevoegd gezag wendt de gerichte bekostiging slechts aan in overeenstemming met de daaraan verbonden bijzondere verplichtingen, bedoeld in het tweede lid.
7. De doelen, bedoeld in het vierde lid, en de bijzondere verplichtingen, bedoeld in het tweede lid, hebben geen betrekking op:
 - a. de te hanteren leermethoden en leermiddelen; en
 - b. het te behalen leerresultaat.

C

Aan artikel 125, eerste lid, wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel c door een komma een onderdeel toegevoegd, luidende:

d. een verantwoording met betrekking tot het voldoen aan de verplichtingen, bedoeld in artikel 103a, tweede lid, en artikel 104, tweede lid, onderdeel b, met betrekking tot de aanvullende bekostiging in het voorafgaande kalenderjaar voor zover dit bij ministeriële regeling of in het besluit tot verstrekking van de aanvullende bekostiging is bepaald.

D

Artikel 129 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na 'bestedingen' ingevoegd ', naar de naleving van de verplichtingen, bedoeld in artikel 103a, tweede lid, en artikel 104, tweede lid, onderdeel b,'.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Indien uit een op grond van het eerste lid ingesteld onderzoek blijkt dat de bekostiging voor een school onjuist is vastgesteld of indien blijkt dat verplichtingen als bedoeld in artikel 103a, tweede lid, of artikel 104, tweede lid, onderdeel b, niet of onvoldoende zijn nagekomen, kan Onze minister correcties aanbrengen op de bekostiging. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld over de wijze van corrigeren met betrekking tot het niet of onvoldoende nakomen van deze verplichtingen.

ARTIKEL V. WIJZIGING WET MEDEZEGGENSCHAP OP SCHOLEN

Aan artikel 11, eerste lid, van de Wet medezeggenschap op scholen wordt onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel r door een puntkomma een onderdeel toegevoegd, luidende: s. het voldoen aan bij ministeriële regeling gestelde verplichtingen als bedoeld in artikel 119a, tweede lid, van de Wet op het primair onderwijs, artikel 117a, tweede lid, van de Wet op de expertisecentra of artikel 5.9a, tweede lid, van de Wet voortgezet onderwijs 2020, voor zover daarin wordt voorzien in het vragen van advies van de medezeggenschapsraad en het bevoegd gezag gebruik maakt van het recht op de in die leden bedoelde aanvullende bekostiging.

ARTIKEL VI. INWERKINGTREDING

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Memorie van toelichting

Algemeen

1. Inleiding

Schoolbesturen ontvangen in het funderend onderwijs bekostiging. Deze bekostiging moet worden besteed aan onderwijsdoeleinden binnen de kaders van de sectorwetten. Deze kaders zijn zeer op hoofdlijnen waardoor schoolbesturen veel vrijheid hebben om de middelen uit te geven op een manier die past bij de lokale situatie van de scholen. De bekostiging kent voorts geen vanuit het Rijk specifieke en afdwingbare verplichtingen, zoals een bestedingsdoel of verplichting tot het verrichten van een bepaalde activiteit. Er is echter een brede wens om meer grip te krijgen op de besteding van middelen in het onderwijs, met name als deze middelen zijn vrijgemaakt voor een specifiek doel.¹ Zo is er in het regeerprogramma aangegeven dat geld zoveel mogelijk moet landen in de klas, door heldere normen te stellen voor onderwijspersoneel en overhead.² Daarbij is ook aangegeven dat leraren, schoolleiders en bestuurders duidelijkheid moet worden geboden met lange termijn doelen, consistente sturing en structurele financiering voor structurele taken. Dit wetsvoorstel voorziet daarom in een grondslag om in het funderend onderwijs aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen aan schoolbesturen te verstrekken waaraan verplichtingen kunnen worden verbonden. Deze nieuwe vorm van bekostiging wordt hierna gerichte (aanvullende) bekostiging genoemd.

Naast aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen op grond van een regeling voor alle scholen of voor scholen die aan bepaalde voorwaarden voldoen, is het nu al mogelijk om aan individuele schoolbesturen aanvullende bekostiging te verstrekken als er bijzondere omstandigheden zijn die dit rechtvaardigen. Daaraan kunnen al verplichtingen worden verbonden. In dit wetsvoorstel wordt van de gelegenheid gebruik gemaakt om de mogelijkheid tot correctie van de bekostiging bij niet-naleving van deze verplichtingen verder te verduidelijken.

Het wetsvoorstel heeft betrekking op het funderend onderwijs. In het wetsvoorstel wordt een wijziging van de Wet op het primair onderwijs (hierna: WPO), de Wet op de expertisecentra (hierna: WEC), de Wet voortgezet onderwijs 2020 (hierna: WVO 2020) en de Wet primair onderwijs BES (hierna: WPO BES) aangebracht.

In deze memorie van toelichting worden de wijzigingen en voordelen van gerichte bekostiging ten opzichte van de huidige mogelijkheden beschreven. Hieronder valt te lezen in welke paragraaf welk onderwerp wordt behandeld.

1. Inleiding
2. Beschrijving van het voorstel op hoofdlijnen.
3. Toelichting op de relatie van het wetsvoorstel met hogere regelgeving.
4. Toelichting op het wetsvoorstel in het licht van de nationale regelgeving.
5. Gevolgen voor de verschillende actoren.
6. Gevolgen voor de uitvoering
7. Toezicht
8. Financiële gevolgen
9. Reactie op de uitvoeringstoets en andere consultaties
10. Inwerkingtreding.

2. Hoofdlijnen van het voorstel

2.1 Aanleiding

In de brief over de voortgang van het Masterplan basisvaardigheden is aangekondigd dat er gebruik zou worden gemaakt van gerichte bekostiging om meer zicht en grip te krijgen op de besteding van middelen.³

Om sterker te sturen op een verbetering van de prestaties op basisvaardigheden zijn de middelen voor basisvaardigheden beoogd als eerste toepassing van gerichte bekostiging. Naast de

¹ Kamerstukken II 2023/24, 31293, nr. 727

² Kamerstukken II 2024/25, 36471, nr. 96

³ Kamerstukken II 2022/23, 31 293, nr. 655

verbetering van prestaties is het doel besturen te voorzien in een structurelere vorm van bekostiging op dit onderwerp. Sinds 2022 worden de middelen voor basisvaardigheden namelijk verstrekt via meerjarige subsidieregelingen met een relatief kortere looptijd. Vanaf 1 januari 2027 zullen deze middelen verstrekt worden via de gerichte bekostiging, zoals aangekondigd in de vierde voortgangsrapportage van het Masterplan basisvaardigheden.⁴

In hun rapport 'Een duidelijke positie voor schoolbesturen' adviseert de Onderwijsraad om beter en consistent te sturen op basis van subsidiariteit en oog te hebben voor publieke belangen.⁵ Daarbij is één van hun aanbevelingen om onderwijs zo veel mogelijk structureel te bekostigen en doelsubsidies beperkt in te zetten. Voor extra investeringen wordt geadviseerd het instrument aanvullende bekostiging in te zetten. Met dit wetsvoorstel wordt daar verder invulling aan gegeven. De conclusie uit het rapport van 2022 sluit aan bij hun eerdere rapport 'Inzicht in en verantwoording van onderwijsgelden' uit 2018, waarvan het advies was om het inzicht in de bekostiging van en de bestedingen in het onderwijs te verbeteren. De aanbeveling daarbij was om de huidige bekostiging te behouden en te verbeteren. Met als aanvulling om terughoudend te zijn met doelfinanciering.⁶ Toch is er ook veel kritiek op de bekostiging. Deze zou onvoldoende transparant en te ongericht zijn. Middelen zouden onvoldoende in de klas landen. De mogelijkheid op sturing zou beperkt zijn.⁷

Gerichte bekostiging kan later ook gebruikt worden om een verbetering op andere doelen na te streven. Het is daarbij wel van belang, zoals het rapport van de Onderwijsraad ook onderstreept, het instrument beperkt in te zetten zodat het ook effectief blijft. Dit wordt in paragraaf 2.4 nader toegelicht.

Met gerichte bekostiging wordt ook beoogd om een bijdrage te leveren aan de ambitie uit het regeerprogramma om te stoppen met de wildgroei aan subsidies en deze om te zetten in solide en structurele financiering.⁸ Gerichte bekostiging is immers een vorm van aanvullende bekostiging. In paragraaf 2.4 wordt nader toegelicht op welke manier gerichte bekostiging een bijdrage kan leveren aan meer structurele financiering.

2.2 Probleembeschrijving

In sommige gevallen volstaat het de huidige bekostigingsinstrument, te weten (aanvullende) bekostiging niet, omdat scholen niet verplicht kunnen worden aanvullende bekostiging aan specifieke doelen of activiteiten te besteden. De Algemene Rekenkamer heeft hier in hun verantwoordingsonderzoek 2021 ook op gewezen.⁹

Om dit verder te kunnen duiden, wordt hierna eerst het huidige bekostigingsstelsel in het funderend onderwijs beschreven.

2.2.1 Huidig stelsel

Bekostiging van schoolbesturen

Schoolbesturen ontvangen vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap bekostiging voor het bieden van onderwijs.¹⁰ Schoolbesturen bepalen hoe het geld wordt ingezet binnen de scholen die onder het bestuur vallen. Vaak gebeurt dat in overleg met de medezeggenschapsraad. De rechten van de medezeggenschapsraad zijn vastgelegd in de Wet medezeggenschap op scholen. De middelen die het bestuur van het ministerie krijgt zijn in vier onderdelen te verdelen:

- Basisbekostiging (en extra bekostiging);
- aanvullende bekostiging;
- subsidies;
- bekostiging via samenwerkingsverbanden.

Als we het hebben over bekostiging bedoelen we de basisbekostiging, extra bekostiging, ondersteuningsbekostiging en aanvullende bekostiging.

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 31 293, nr. 732

⁵ [Een duidelijke positie voor schoolbesturen | Advies | Onderwijsraad](#)

⁶ [Inzicht in en verantwoording van onderwijsgelden | Advies | Onderwijsraad](#)

⁷ Kamerstukken II 2023/24, 31293, nr. 727

⁸ Kamerstukken II 2024/25, 36471, nr.96

⁹ [Resultaten verantwoordingsonderzoek 2021 Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap | Rapport | Algemene Rekenkamer](#)

¹⁰ In deze paragraaf worden alleen de financieringsstromen vanuit het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan schoolbesturen toegelicht. Overige financieringsstromen worden niet geraakt door dit wetsvoorstel.

a. Basisbekostiging en extra bekostiging

De basisbekostiging betreft het grootste deel van de bekostiging van scholen en is bedoeld voor de al bestaande brede doelen van het funderend onderwijs. Met de vereenvoudiging van de bekostigingssystematiek in het primair onderwijs (sinds 2023) en voortgezet onderwijs (sinds 2022) wordt er zoveel als mogelijk gewerkt met een vast bedrag per leerling en een vast bedrag per school of vestiging. De extra bekostiging geldt alleen in het primair onderwijs en is bedoeld voor scholen die door bepaalde omstandigheden hogere kosten hebben dan gemiddeld. Het gaat daarbij bijvoorbeeld om kleine basisscholen en basisscholen met nevenvestigingen.

Voor de basisbekostiging en de extra bekostiging is wettelijk vastgelegd dat de hoogte ervan zodanig moet worden vastgesteld dat zij voldoet aan de redelijke behoefte van een in normale omstandigheden verkerende school.¹¹ De basisbekostiging en extra bekostiging worden met dit wetsvoorstel niet gewijzigd.

Er is bewust gekozen om de kaders voor de basisbekostiging breed te houden. Het achterliggende idee is dat besturen dan de ruimte hebben uitgaven te doen die passen bij de eigen omstandigheden en uitdagingen. Dit sluit aan bij het advies van de Onderwijsraad in kader van subsidiariteit. Beslissingen worden genomen op een zo laag mogelijk niveau, dicht bij de onderwijspraktijk.

Schoolbesturen verantwoorden zich vervolgens over de inzet van de middelen in de jaarrekening (onderdeel van het jaarverslag) en – in toenemende mate – ook via (openbare) benchmarks. De jaarrekening wordt gecontroleerd door de accountant en de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) controleert op de kwaliteit van het onderwijs. De inspectie houdt ook toezicht op de rechtmatigheid van de besteding van middelen, waarbij zij zich in eerste instantie baseert op het werk van de instellingsaccountant. Als blijkt dat uitgaven onrechtmatig zijn gedaan, kan DUO namens de minister de bekostiging corrigeren.¹² De kaders hiervan zijn vastgelegd in artikel 115 van de WPO, artikel 99 van de WPO BES, artikel 113 van de WEC en artikel 5.4 van de WVO 2020. Daarnaast gelden de wettelijke deugdelijkheidseisen die worden afgedwongen door middel van sancties op de bekostiging.

b. Aanvullende bekostiging

Aanvullende bekostiging, die voor het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs geldt, kan om twee redenen worden verstrekt, namelijk voor (1) bijzondere ontwikkelingen en (2) bijzondere omstandigheden.

In het eerste geval gaat het om ontwikkelingen die voor meerdere of alle scholen van toepassing zijn en aanleiding geven om bekostiging te verstrekken. Deze bekostiging wordt vervolgens verstrekt op grond van een ministeriële regeling.¹³ Hierbij kan rekening worden gehouden met school-, vestiging- of regio-specifieke omstandigheden. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met het aantal leerlingen met een risico op onderwijsachterstanden of het aantal nieuwkomers. Deze vorm van aanvullende bekostiging is vaak structureel van aard. Er kan ook aanvullende bekostiging worden verstrekt voor specifieke doelen, zoals het Nationaal Programma Onderwijs (hierna: NP Onderwijs). Deze vorm van aanvullende bekostiging is vaak tijdelijk van aard.

Naast bijzondere ontwikkelingen, kunnen ook bijzondere omstandigheden aanleiding zijn om een individueel schoolbestuur op aanvraag bekostiging te verstrekken. Deze vorm van aanvullende bekostiging kan bijvoorbeeld worden toegekend aan een school(bestuur) vanwege onvoorziene omstandigheden, die niet aan de school/het bestuur te wijten waren. Deze vorm van aanvullende bekostiging wordt individueel verstrekt op grond van een beschikking. Hier kunnen al verplichtingen aan worden verbonden.

c. Subsidies

Met subsidies kunnen middelen aan scholen worden toegekend voor een specifiek doel. Scholen dienen in principe zelf een aanvraag¹⁴ in op basis van een subsidieregeling. Er kunnen specifieke verplichtingen aan subsidies verbonden worden. Ook kan er specifieke verantwoording worden gevraagd. Als niet aan de subsidieverplichtingen wordt voldaan, kan (een deel van) de subsidie worden teruggevorderd. De algemene kaders voor subsidies zijn vastgelegd in regelgeving: Titel

¹¹ Zie bijvoorbeeld artikel 116, vijfde lid, van de WPO.

¹² Artikel 169 van de Wet op het primair onderwijs, artikel 145 van de Wet op de expertisecentra en artikel 5.49 van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020.

¹³ Hierbij geldt wel dat deze vorm van aanvullende bekostiging in het primair onderwijs ook vaak is vormgegeven als aanvraagregeling.

¹⁴ Het is in bepaalde gevallen ook mogelijk subsidies ambtshalve te verstrekken, al komt dit minder vaak voor.

4:2 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb), de Wet overige OCW-subsidies en de Kaderregeling subsidies OCW, SZW en VWS. Daarmee is de mogelijkheid tot sturing groot. De administratieve lasten (waaronder accountantskosten) voor scholen zijn echter ook een stuk hoger dan bij de basis- en aanvullende bekostiging doordat zij een in principe een aanvraag moeten doen en specifieke verantwoording moeten leveren. Ook voor het Rijk zijn de uitvoeringslasten van een subsidieregeling doorgaans groter dan van bekostigingsregelingen.

d. Bekostiging via samenwerkingsverbanden

Alle leerlingen moeten een plek krijgen op een school die past bij hun kwaliteiten en hun mogelijkheden. Scholen bieden daarom extra hulp aan leerlingen die dit nodig hebben, zoals kinderen met leer- of gedragsproblemen. Dit kan binnen een reguliere school of binnen het gespecialiseerd onderwijs. Om leerlingen extra ondersteuning te bieden, is er extra budget beschikbaar. Dit verloopt grotendeels via samenwerkingsverbanden (swv-en). Een swv is een verplichte samenwerking van alle schoolbesturen in een bepaalde regio. De swv-en hebben de taak om te zorgen voor een dekkend ondersteuningsaanbod binnen hun regio, zodat elke leerling een passende plek in het onderwijs krijgt.

Swv-en ontvangen een budget voor lichte en voor zware ondersteuning en mogen het budget naar eigen inzicht inzetten. Er is hierbij wel een nuance; op het moment dat leerlingen door een swv worden doorverwezen naar het gespecialiseerd onderwijs, dan is het swv verplicht om een vastgesteld bedrag daarvoor af te dragen aan de school. Aangezien het passend onderwijs een vast budget kent, betekent een hogere doorverwijzing naar het gespecialiseerd onderwijs dat er een lager netto budget beschikbaar is voor ondersteuning in het reguliere onderwijs. Het kan daarbij ook voorkomen dat het budget wordt overschreden. In dat geval zijn onderliggende schoolbesturen verplicht bij te dragen.

Het is ook mogelijk om via aanvullende bekostiging of subsidie middelen te verstrekken aan samenwerkingsverbanden. In de kern is dat gelijk aan hetgeen dat is beschreven bij de bekostiging.

2.2.2. Tekortkomingen huidig bekostigingsstelsel

Zoals hiervoor reeds is aangegeven voldoet het financieringsinstrumentarium dat in paragraaf 2.2.1 is beschreven niet in alle gevallen.

Het instrument van aanvullende bekostiging geeft mogelijkheden om zonder een aanvraag middelen te verstrekken voor een bepaald doel. De administratieve lasten hiervan zijn beperkt. Bekostiging is geschikt om structureel middelen te verstrekken aan schoolbesturen. Bekostiging geeft scholen ook zekerheid omdat het mogelijk is om zonder aanvraag te verstrekken, dus zonder risico dat de aanvraag wordt afgewezen. Een nadeel van bekostiging is daarentegen dat middelen ook aan andere zaken kunnen worden besteed (binnen de kaders van de sectorwetten) dan waarvoor de aanvullende bekostiging is verstrekt. Het is daardoor moeilijk om via de aanvullende bekostiging gericht en consistent te sturen op een aantal specifieke onderwerpen. Dat betekent dat er in sommige gevallen voor wordt gekozen voor een alternatieve manier om te sturen. Dat kan door middelen in een subsidie te verstrekken, wat zorgt voor hogere administratieve lasten en waarbij de middelen niet structureel zijn. Ook kunnen er afspraken in de cao worden vastgelegd om bepaalde bewegingen voor langere termijn te borgen. Terwijl het voor deze onderwerpen veel logischer is om ze via de bekostiging te verstrekken.¹⁵

Op grond van artikel 4.10 uit de Comptabiliteitswet 2016 heeft een subsidieregeling in principe een maximale duur van vijf jaar. Subsidies zijn dus altijd tijdelijk, terwijl het voor scholen lastig is om met incidentele middelen langjarige plannen te maken. Scholen ontvangen nu nog vaak incidentele middelen. Zo zijn er sinds 2020 veel incidentele middelen bovenop de structurele bekostiging gekomen. Voorbeelden daarvan zijn onder andere: subsidies voor school & omgeving, schoolmaaltijden, energielasten en voor de brugfunctionaris en aanvullende bekostiging voor het nationaal programma onderwijs.

Ook wanneer er structurele middelen op de OCW-begroting beschikbaar zijn, zoals voor basisvaardigheden en kansengelijkheid, wordt er niet altijd (direct) gekozen voor structurele bekostiging, omdat er gezien de noodzaak tot gerichte inzet gekozen wordt voor het subsidie-instrument. Dit kan tot onzekerheid leiden in het onderwijsveld en langetermijnbeleid bemoeilijken. Besturen zetten het grootste deel van hun middelen immers in voor personeel. Het personeel dat wordt aangesteld met incidentele middelen kan niet voor langere tijd aan de school worden verbonden. Dit is extra problematisch vanwege de arbeidsmarkttekorten. Een teveel aan

¹⁵ Zie het IBO "Koersen op kwaliteit en kansengelijkheid" beleidsoptie 7 op p.67.

incidentele middelen is daarmee niet wenselijk, zoals ook de Onderwijsraad concludeert.¹⁶ Dit tekent de wenselijkheid om te komen tot een robuustere vorm van bekostiging met in grotere mate structurele middelen, maar nog steeds met voldoende grip op deze middelen.

In het wetsvoorstel zijn twee specifieke situaties geïdentificeerd waarin het huidige bekostigingsinstrumentarium niet voldoet. Dit is bij (1) het verstrekken van middelen om een duurzame verbetering van het onderwijs of een versnelling hiervan teweeg te brengen en (2) in spoedgevallen. Hierna wordt voor deze twee situaties de problematiek toegelicht.

a. Het tot stand brengen of versnellen van duurzame verbeteringen in het onderwijs

Voor scholen is consistentie en stabiliteit van belang om goed beleid te kunnen maken dat gericht is op de lange termijn. Consistente sturing vanuit de overheid op een beperkt aantal onderwerpen kan helpen om tot verbeteringen te komen in het onderwijs. De beperkingen van de bekostiging en het subsidie-instrument maken dat het nu niet altijd mogelijk is om consistent te sturen en scholen stabiliteit te bieden. Met het verstrekken van een subsidie kan geen doorlopende geldstroom aan scholen worden geboden, ook niet als de subsidie na afloop wordt omgezet in bekostiging. Dit komt doordat een subsidie in principe op initiatief van de school is. Er is immers vaak sprake van een aanvraag. Bekostiging wordt daarentegen (meestal) ambtshalve wordt verstrekt. Met bekostiging is het wel mogelijk om scholen langjarig financiële duidelijkheid te bieden, maar is het niet mogelijk te sturen. Dit kan het tot stand brengen of versnellen van duurzame verbeteringen in het onderwijs bemoeilijken.

Dit is bijvoorbeeld het geval bij de middelen die voor de verbetering van de basisvaardigheden aan besturen worden verstrekt. Deze middelen worden sinds 2022 in de vorm van een subsidie verstrekt om een structurele verbetering in de basisvaardigheden van leerlingen te brengen. Dit is nodig, want te veel leerlingen verlaten het funderend onderwijs onvoldoende geletterd en gecijferd. Ook de prestaties van leerlingen op het gebied van burgerschap en digitale geletterdheid kunnen en moeten beter. Dit blijkt uit onderzoek van de Inspectie van het Onderwijs en uit internationale peilingsonderzoeken, zoals PISA, PIRLS, TIMSS, ICILS en ICCS.¹⁷ Deze onderzoeken laten een gedifferentieerd beeld zien, maar over het algemeen is sprake van een dalende trend in de prestaties. Daarnaast is sprake van een grote groep leerlingen die het risico loopt om het funderend onderwijs onvoldoende geletterd of gecijferd te verlaten en die uiteindelijk niet goed mee zal kunnen doen in de samenleving of op de arbeidsmarkt. Voor een goede aansluiting op het vervolgonderwijs is het eveneens belangrijk dat leerlingen de basisvaardigheden op het benodigde niveau beheersen aan het einde van het voortgezet onderwijs.

Het komen tot een kentering van de dalende onderwijsprestaties vraagt om specifieke en langdurige aanpak op school en een focus op de basisvaardigheden. Het bieden van tijdelijke middelen via een subsidie voorziet onvoldoende in een oplossing voor de lange termijn. Bekostiging biedt ook geen oplossing omdat door het ontbreken van de mogelijkheid er verplichtingen aan te verbinden hiermee niet de benodigde extra focus op de basisvaardigheden kan worden bewerkstelligd. Er is een enorme belangstelling vanuit de scholen voor de subsidieregeling basisvaardigheden gebleken. Dit benadrukt dat de inzet op leerlingen goed leren rekenen, lezen en schrijven breed wordt gevoeld. Nu is het nog niet mogelijk om iedere school middelen voor basisvaardigheden te verstrekken met voldoende waarborgen voor effectieve inzet van de middelen.

b. Spoedsituaties

Het huidige bekostigingsinstrumentarium voldoet niet altijd als er sprake is van een maatschappelijk probleem dat vereist dat scholen met urgentie actie ondernemen. Een voorbeeld hiervan is het NP Onderwijs, waarbij de middelen via aanvullende bekostiging zijn verstrekt. Scholen zijn gevraagd om de middelen binnen vier jaar te benutten omdat de problematiek van leerachterstanden als gevolg van de coronacrisis niet kon wachten. Echter, deze verzoeken aan schoolbesturen zijn via de bekostiging niet afdwingbaar, waardoor de middelen ook aan andere onderwijsdoelen mogen worden besteed. Als middelen over een langere termijn worden besteed en/of aan andere doelen, dan zijn deze met de huidige bekostigingssystematiek niet terug te vorderen.

¹⁶ [Inzicht in en verantwoording van onderwijsmiddelen | Advies | Onderwijsraad](#)

¹⁷ <https://www.onderwijsinspectie.nl/onderwerpen/peil-onderwijs>
[Resultaten – PISA Nederland\[397925864\] \(pisa-nederland.nl\)](#)
<https://www.iea.nl/studies/iea/timss/timss2023>
[PIRLS | IEA.nl](#)
[ICCS 2022 | IEA.nl](#)

De Algemene Rekenkamer heeft in het verantwoordingsonderzoek 2021 ook gekeken naar het NP Onderwijs. Om voor scholen en schoolbesturen duidelijkheid te scheppen over de verplichtingen van middelen deed zij toen de aanbeveling om een financieringsvorm te kiezen die wel past bij het gewenste niveau van aansturing. Zij achtte aanvullende bekostiging toen geen passend instrument omdat er formeel geen mogelijkheden waren tot het stellen van bestedingsdoelen en een periode waarbinnen de middelen moesten worden besteed.

Het was dus niet mogelijk om waarborgen in de bekostiging in te bouwen die ervoor zouden zorgen dat het geld doelmatig en aan de urgente problematiek zou worden besteed. In theorie had dit wel gekund door de middelen via een subsidie te verstrekken. Echter, dat was ook geen geschikt instrument geweest omdat scholen de middelen dan hadden moeten aanvragen en alle aanvragen hadden moeten worden beoordeeld. Daardoor hadden scholen te maken gehad met hogere administratieve lasten, een langere doorlooptijd en mogelijk hadden niet alle scholen een aanvraag ingediend, terwijl de problematiek wel bij alle scholen speelde.

Een ander voorbeeld waarin het bestaande instrumentarium niet voldeed bij spoedsituaties was bij de verstrekking van middelen voor CO2-meters in 2022. Vanwege de uitbraak van corona was de luchtkwaliteit van groot belang. Daarom was het belangrijk dat op alle scholen CO2-meters zouden hangen zodat de luchtkwaliteit in de gaten kon worden gehouden. Hiervoor zijn via de bekostiging middelen verstrekt. Echter, het was niet afdwingbaar dat deze middelen ook daadwerkelijk aan CO2-meters werden besteed. De middelen verstrekken via een subsidie was echter ook geen wenselijke route, omdat een subsidie alleen de schoolbesturen bereikte die daarvoor een aanvraag deden, met bijbehorende administratieve lasten. Dit terwijl het belangrijk was dat op elke school voldoende CO2-meters zouden hangen.

2.3 Overwogen alternatieven

Ook binnen het huidige stelsel zijn er mogelijkheden om de sturing in de financiering te vergroten en meer grip op de besteding en verantwoording van middelen te krijgen. Dit kan bijvoorbeeld door meer middelen via een subsidie aan scholen en schoolbesturen te verstrekken. Echter, de administratieve lasten die hiermee gepaard gaan zijn fors. Vaak betekent het dat een school dan een subsidieaanvraag doet. Het verstrekken van subsidies zorgt ook voor onzekerheid en bemoeilijkt het langetermijnbeleid. Het vaker verstrekken van subsidies is daarnaast in strijd met de ambitie uit het Hoofdlijnenakkoord om de wildgroei aan subsidies te verminderen en deze om te zetten in solide structurele financiering.

Een alternatief zou zijn om meer in te zetten op bestuursakkoorden waarin afspraken worden gemaakt over de besteding van middelen, bijvoorbeeld door in het bestuursakkoord op te nemen dat middelen conform een nieuwe cao-afspraken worden besteed. Er is dan echter voor de Rijksoverheid geen mogelijkheid om zelf verplichtingen te koppelen aan de besteding van middelen en er kan ook niet worden toegezien op de naleving van de verplichtingen uit de cao. Dit alternatief beperkt dus de mate van sturing en grip vanuit de Rijksoverheid, terwijl dit wel van belang is om te borgen dat middelen ook besteed worden aan het doel waarvoor ze worden verstrekt. De Rijksoverheid stuurt dan indirect en dit leidt er toe dat scholen sturing krijgen vanuit veel verschillende actoren. Het IBO "Koersen op kwaliteit en kansengelijkheid" noemt deze indirecte wijze van sturing als één van de oorzaken voor de overladenheid van sturing en beleidsresistentie in het onderwijsveld. Dit wordt daarom geen wenselijk alternatief geacht.

2.4 Probleemaanpak

Met het onderhavige wetsvoorstel wordt de juridische mogelijkheid gecreëerd om aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen te verstrekken met verplichtingen (gerichte bekostiging). Dit geldt zowel voor de aanvullende bekostiging aan schoolbesturen als aan samenwerkingsverbanden. De mogelijkheid tot het verstrekken van gerichte bekostiging geldt zowel voor Europees Nederland als Caribisch Nederland, net zoals de huidige aanvullende bekostiging.

Bij bijzondere omstandigheden is het reeds mogelijk om bekostiging te verstrekken waaraan verplichtingen kunnen worden verbonden. Wanneer een school in zijn voortbestaan wordt bedreigd, is het essentieel dat middelen goed worden benut zodat de leerling niet de dupe wordt. In het onderhavige wetsvoorstel wordt de mogelijkheid tot correctie van de bekostiging bij niet-naleving van deze verplichtingen verduidelijkt.

In deze paragraaf worden allereerst de doelen van gerichte bekostiging beschreven. Daarna wordt de vormgeving van de gerichte bekostiging beschreven. Vervolgens wordt nader ingegaan op de

verschillende bekostigingssoorten die in het nieuwe stelsel bestaan en wanneer welke vorm moet worden ingezet.

2.4.1 Doelen gerichte bekostiging

Met gerichte bekostiging wordt het makkelijker, dan bij bekostiging, om te sturen op onderwerpen, kunnen middelen ambtshalve met verplichtingen worden verstrekt en is het makkelijker om tijdelijke financiering om te zetten in doorlopende financiering. Dit helpt scholen bij het maken van hun lange termijnbeleid.

Gerichte bekostiging kan gezien worden als doelfinanciering. Hiervan onderkent de Onderwijsraad dat doelfinanciering in eerste instantie een sterk gedragseffect heeft.¹⁸ Daarbij waarschuwt de Onderwijsraad wel dat doelfinanciering naarmate de tijd verstrijkt minder prikkelt. Het doel is dan ook dat er tijdelijk voorwaarden worden gesteld die een gedragsverandering teweeg brengen, die wordt ingebed in de alledaagse praktijk op de school. Als deze gedragsverandering heeft plaatsgevonden, kunnen middelen in de reguliere bekostiging worden opgenomen, of kan er voor een andere vorm van aanvullende bekostiging worden gekozen. Er kan ook voor een nieuwe vorm van gerichte bekostiging worden gekozen. En uiteindelijk kan de gerichte bekostiging desgewenst ook worden stopgezet. Dit voorkomt dat er teveel sturing (veel regelingen voor gerichte bekostiging tegelijkertijd) ontstaat vanuit de overheid en dat scholen en schoolbesturen te maken krijgen met te hoge administratieve lasten en verantwoordingslasten. Om diezelfde reden is het wenselijk om gerichte bekostiging beperkt in te zetten om daarmee gericht op een aantal specifieke onderwerpen een verbeterslag te bereiken. Hoewel het dus de bedoeling is om met gerichte bekostiging slechts tijdelijk verplichtingen te stellen en daarmee op zichzelf geen structureel instrument is, kan deze nieuwe financieringsvorm wel bijdragen aan het zorgen voor meer structurele geldstromen naar schoolbesturen. Dat komt doordat gerichte bekostiging en de reguliere basis- of aanvullende bekostiging naadloos op elkaar kunnen aansluiten. Daarmee kan het onderwijs de stabiliteit en duidelijkheid worden gegeven om aan de langjarige doelen te werken met daarbij voldoende mogelijkheid tot waarborgen om te komen tot een verbeterslag op specifieke onderwerpen.

Gerichte bekostiging is een aanvulling op het huidige bekostigingsinstrumentarium. Het moet de lacune wegnemen dat er geen verplichtingen kunnen worden gesteld aan het recht op aanvullende bekostiging. Situaties zoals bij het NP Onderwijs waarbij er geen passend financieringsinstrument beschikbaar is, kunnen dan niet meer voorkomen.

Schoolbesturen kunnen met het oog op de vrijheid van onderwijs niet worden gedwongen om de middelen die met gerichte bekostiging worden verstrekt in te zetten. Als een schoolbestuur geen gebruik maakt van de middelen dan worden deze middelen verrekend met bestaande geldstromen of teruggevorderd.

De wijziging past binnen de verantwoordelijkheden die het kabinet heeft voor het stelsel van funderend onderwijs. Het kabinet is namelijk verantwoordelijk voor het stelsel van funderend onderwijs. Zij financiert het funderend onderwijs en stimuleert specifieke beleidsonderwerpen. Het kabinet acht het bovendien de verantwoordelijkheid van het Rijk om een garantiefunctie te vervullen waarbij het Rijk de plicht en het recht heeft om in te grijpen als niet gewaarborgd is dat alle leerlingen onderwijs van goede kwaliteit volgen.¹⁹ Het voorstel maakt, door dat het de mogelijkheid biedt verplichting te verbinden aan bekostiging, dat het kabinet beter invulling kan geven aan deze stelselverantwoordelijkheid. Deze "zorgplicht" van het Rijk voor het onderwijs volgt ook uit artikel 23 van de Grondwet, waarin gesteld wordt dat het onderwijs een onderwerp is van aanhoudende zorg der Regering. Het nemen van meer regie op het onderwijs past bovendien binnen de denkrichtingen die in de Kamerbrief over de herijking van de sturing in het funderend onderwijs²⁰ wenselijk werden geacht.

In dit wetsvoorstel wordt het mogelijk gemaakt om gerichte bekostiging te verstrekken voor (a) het tot stand brengen of versnellen van duurzame verbeteringen in het onderwijs en (b) spoedsituaties. Hierna wordt nog ingegaan op de specifieke doelen van gerichte bekostiging in deze twee situaties.

a. Doelgerichte bekostiging bij het tot stand brengen of versnellen van duurzame verbeteringen in het onderwijs

¹⁸ Onderwijsraad (2018): "Inzicht in verantwoording van onderwijsgelden"

¹⁹ Kamerstukken II, 2022-2023, 31293-669

²⁰ Kamerstukken II, 2023-2024, 31293-727

Het kabinet neemt meer de regie om het onderwijs beter te ondersteunen. Met een goede inzet van gerichte bekostiging worden scholen gestimuleerd om te komen tot een verbetering op een beperkt aantal onderwerpen. Specifiek voor basisvaardigheden moet gerichte bekostiging op structurele basis een onderzoeks- en verbetercultuur stimuleren. Het doel is om daarbij aan te sluiten bij evidence-informed werken. Dit gaat over het cyclisch benutten van beschikbare kennis uit onderzoek, praktijkkennis en data over de leerlingen om te kiezen voor een bewezen effectieve aanpak die bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs. Daarbij is het belangrijk dat er draagvlak is voor een bepaalde aanpak binnen een team en de medezeggenschapsraad. Hierdoor is er een duidelijke focus in de schoolontwikkeling en wordt het team niet overladen.

Met de gerichte bekostiging is de bedoeling dat voor de middelen voor basisvaardigheden ook een structurelere geldstroom richting scholen wordt gecreëerd. Hoewel er tijdelijk verplichtingen kunnen worden gesteld bij gerichte bekostiging, zijn de middelen structureel beschikbaar en kunnen deze daarna in de reguliere bekostiging worden opgenomen (zonder verplichtingen). Voor scholen kan dit een structurele geldstroom zijn, omdat bij de overgang van gerichte bekostiging naar reguliere bekostiging dezelfde scholen middelen ontvangen via dezelfde verdeelsystematiek, alleen in de reguliere bekostiging zijn er geen verplichtingen meer aan verbonden. Scholen kunnen hierdoor beter maatregelen nemen die gericht zijn op de lange termijn.

b. Doel gerichte bekostiging voor spoedsituaties

Het doel op het onderwerp spoed is om met het (tijdelijk) verbinden van verplichtingen aan het recht op aanvullende bekostiging een urgent probleem op te lossen. Het gaat dan om een collectief probleem (zoals onderwijsachterstanden door corona of de plotselinge noodzaak om CO₂-meters in klaslokalen aan te brengen) dat dermate groot is dat het noodzakelijk is om sterker te sturen in het belang van de kwaliteit van het onderwijs. Doordat geen aanvraag nodig is kunnen schoolbesturen sneller over de middelen beschikken. Dat is belangrijk omdat er in deze situatie snel gehandeld moet kunnen worden.

2.4.2 Vormgeving gerichte bekostiging

In de wet wordt de grondslag gecreëerd om in twee situaties gerichte bekostiging te verstrekken aan schoolbesturen, namelijk voor:

1. Het duurzaam verbeteren van onderwijs of het versnellen van een duurzame verbetering (waaronder basisvaardigheden);
2. Spoedsituaties.

In deze situaties kan er na invoering van het wetsvoorstel bij bijzondere ontwikkelingen bekostiging worden verstrekt waarbij er verplichtingen kunnen worden gesteld. Dit gebeurt op grond van een ministeriële regeling en de bekostiging wordt verstrekt aan de schoolbesturen van alle scholen of een deel van de scholen. Als het op een later moment wenselijk blijkt om ook in andere situaties gerichte bekostiging te verstrekken, dan is in dit wetsvoorstel de mogelijkheid gecreëerd om middels een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) een situatie toe te voegen.

In het wetsvoorstel wordt het -doordat artikel 4.10 van de Comptabiliteitswet 2016 van overeenkomstige toepassing is op aanvullende bekostigingsregelingen- mogelijk gemaakt dat er maximaal vijf jaar gerichte bekostiging kan worden verstrekt. Deze termijn kan, evenals bij subsidieregelingen, na een kennisgeving aan de Tweede Kamer verlengd worden. De gedachte achter deze tijdelijkheid is dat na verloop van tijd scholen gewend zullen zijn aan een bepaalde manier van werken of dat een beoogd doel is bereikt. Op dat moment is het niet langer nodig om verplichtingen en verantwoordingseisen op te leggen, waardoor scholen niet te lang belast worden met deze administratieve lasten. Deze tijdelijkheid past ook bij het principe om gerichte bekostiging beperkt in te zetten zodat het instrument ook effectief is (zie ook paragraaf 2.4.3). Met het beperkt inzetten van het instrument wordt ook voorkomen dat er meerdere verplichtingen naast elkaar zouden ontstaan, met een hoge administratieve last tot gevolg.

Het is met gerichte bekostiging mogelijk om drie soorten verplichtingen te stellen. Deze verplichtingen kunnen met elkaar gecombineerd worden zodat de verplichtingen zoveel mogelijk kunnen aansluiten bij de specifieke situatie, maar kunnen ook los worden gebruikt. Omdat alle verplichtingen verantwoord moeten worden, nemen de verantwoordingslasten toe naar mate er meer verplichtingen worden gesteld. Er moet dus ook terughoudend worden omgegaan met het aantal verplichtingen dat wordt opgelegd. Gerichte bekostiging is alleen geschikt als er een heel helder doel wordt beoogd.

De verplichtingen worden hierna nader toegelicht. Daarna worden enkele aandachtspunten gegeven bij de inzet van gerichte bekostiging.

a. Bestedingsverplichtingen

Onder deze soort verplichtingen vallen:

- Bestedingsverplichtingen;
- Bestedingstermijnen;

Bij het stellen van bestedingsverplichtingen wordt vastgelegd aan welke doelen gerichte bekostiging precies moet worden uitgegeven. In het verleden zou dit bijvoorbeeld relevant zijn geweest als het ging om het verstrekken van middelen voor CO2-meters. Met een bestedingsverplichting was het mogelijk geweest om te borgen dat verstrekte middelen uitsluitend aan CO2-meters zouden worden besteed. Het deel van de bekostiging dat niet daaraan wordt uitgegeven, wordt in een dergelijke situatie teruggevorderd of verrekend met een lopende geldstroom.

Bij een bestedingsverplichting moet ook altijd een bestedingstermijn worden gehanteerd. Het gaat daarbij om het moment waarop wordt gekeken of de middelen zijn besteed aan het doel waarvoor deze zijn verstrekt. De middelen die niet binnen deze periode zijn uitgegeven, worden dan vervolgens teruggevorderd of verrekend met een andere geldstroom. Een bestedingstermijn kan daarbij ruim worden gesteld om scholen de tijd te geven om de middelen op de meest doelmatige manier te besteden. Een bestedingstermijn kan echter ook relatief kort worden gesteld als het de bedoeling is, bijvoorbeeld vanwege een maatschappelijk urgent probleem, dat scholen de middelen op een korte termijn moeten gaan gebruiken.

Bij het stellen van bestedingsverplichtingen is het van belang dat de verplichtingen duidelijk afgebakend zijn van datgene waaraan scholen uit reguliere middelen al uitgaven doen. Daarbij geldt wel dat middelen alleen besteed mogen worden aan doelen waaraan ook basisbekostiging wordt besteed. Als bestedingsverplichtingen niet worden nagekomen, dan kan een schoolbestuur op basis van reguliere uitgaven uit de basisbekostiging verantwoordelijk worden gehouden dat scholen onder haar bestuur aan de bestedingsverplichtingen hebben voldaan. Het stellen van een dergelijke verplichting aan de besteding sorteert dan weinig effect. Dit betekent ook dat er onnodig gekozen is voor hoge administratieve lasten voor werkzaamheden die al worden uitgevoerd. Een keuze voor bestedingsverplichtingen vraagt dan ook om een goede afweging. Daarbij is belangrijk dat de bestedingsverplichtingen niet mogen treden binnen de reguliere algemene doelen van de besteding van onderwijsbekostiging.

b. Verplichtingen aan de activiteit

Hieronder vallen in ieder geval de volgende mogelijke verplichtingen:

- Het maken van een plan van aanpak (bijvoorbeeld op basis van bewezen effectieve interventies);
- Het voorleggen van de activiteit, bijvoorbeeld een plan van aanpak, aan de (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad voor advies.
- Het maken van een activiteitenverslag;
- Het daadwerkelijk realiseren van een activiteit of aanbod: hieronder valt bijvoorbeeld dat er een (les)aanbod moet worden gedaan aan X leerlingen. Of voor Y uur;
- In dienst nemen van een specifieke functiegroep;
- Het aangaan van een samenwerkingsovereenkomst met bijvoorbeeld een samenwerkingsverband, andere scholen of andere instellingen, bijvoorbeeld gemeenten.
- Het schoolbestuur accepteert eventuele ondersteuning ter verbetering van de onderwijskwaliteit;
- De inzet en rollen van relevante betrokkenen en de manier waarop het gehele team betrokken wordt;
- De wijze waarop (wetenschappelijke) kennis en ervaringsdeskundigheid wordt ingezet;
- Verplichtstellen specifieke communicatie.

In essentie gaat het er bij deze categorie verplichtingen om dat een school wordt verplicht om een bepaalde activiteit te ondernemen als zij de verstrekte gerichte bekostiging willen gebruiken. Het doel hiervan is om te borgen dat de middelen op een doelmatige manier worden ingezet, maar daarbij wordt wel ruimte geboden aan de school om dit op een manier te doen die past bij de lokale situatie van de school. Zo kan een verplichting zijn om een plan van aanpak te maken voor middelen die scholen ontvangen. Aan dat plan van aanpak kunnen dan ook eisen worden gesteld, zoals dat het plan van aanpak wordt geschreven op basis van bewezen effectieve interventies. De school behoudt hierbij wel de mogelijkheid om activiteiten in het plan van aanpak op te nemen die

passen bij de situatie van de school, zolang deze maar bewezen effectief zijn en/of aan wetenschappelijk onderzoek worden onderworpen. Bij het maken van een plan van aanpak kan aan scholen ook gevraagd worden om in een activiteitenverslag vast te leggen welke activiteiten zij uit het plan van aanpak hebben uitgevoerd.

Een verplichting kan ook zijn om een bepaalde activiteit uit te voeren of om een bepaald aanbod aan te bieden. Hierbij is het wel belangrijk om op te merken dat het voor een school wel mogelijk moet zijn om de activiteit uit te voeren of het aanbod te bieden, zonder dat er andere belangrijke externe factoren zijn die kunnen maken dat de school hier niet in slaagt. Als er andere externe factoren spelen dan zullen scholen mogelijk (te) voorzichtig zijn met de middelen die zij ontvangen uit angst voor een terugvordering. Dit kan bijvoorbeeld spelen bij een verplichting met betrekking tot het lesaanbod. Een school kan zelf het lesaanbod creëren. Echter, een school kan leerlingen niet dwingen om het lesaanbod daadwerkelijk te volgen. Hierop moet een school dus niet afgerekend kunnen worden. Ook kan aan scholen gevraagd worden om een specifieke functiegroep in dienst te nemen. Dit gebeurt nu bijvoorbeeld bij de subsidieregeling brugfunctionaris.

Aan een school kan als te verrichten activiteit of onderdeel van een activiteit ook gevraagd worden om actoren op een bepaalde manier te betrekken bij het besluitvormingsproces. Dat heeft als doel dat relevante actoren zoals intern toezichthouder, schoolleider, (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraad ((g)mr) en schoolbestuurder, in de gelegenheid worden gesteld om het bestuur van advies te voorzien over de inzet van de middelen. Dit kan bijdragen aan het effectief besteden van middelen doordat de plannen op een breder draagvlak kunnen rekenen door betrokkenheid van de relevante actoren. Wel moet bij het stellen van deze verplichting in het oog worden gehouden dat plannen op schoolniveau aansluiten bij de vastgestelde kaders en koers op bestuursniveau. Om gebruik te maken van het adviesrecht van de medezeggenschapsraad wordt met dit wetsvoorstel een toevoeging aan de Wet Medezeggenschap op Scholen gedaan.

Tot slot kan het binnen deze soort verplichtingen wenselijk zijn om scholen te vragen bepaalde informatie te verstrekken voor bijvoorbeeld monitoringsonderzoeken. Het kan bijvoorbeeld gaan om communicatie in het schoolplan over specifieke middelen die zij ontvangen of de plannen die zij hebben met die middelen. Afhankelijk van de regeling kan het eventueel niet aangewende deel van de gerichte bekostiging, mits activiteiten volledig zijn uitgevoerd, worden besteden aan andere activiteiten waar bekostiging voor wordt verstrekt.

c. Informatieverplichtingen

Tot slot kunnen er informatieverplichtingen worden opgelegd. Hieronder valt bijvoorbeeld:

- Meedoen aan onderzoek;
- Deelnemen aan kennisdeling en leernetwerken;
- Meewerken aan een steekproef.

Het gaat er bij deze categorie enerzijds om dat scholen meedoen aan monitoringsonderzoek.

Hiermee kan beter geborgd worden dat de effecten van specifieke middelen in beeld zijn. Op basis daarvan zou ook op macroniveau bijgestuurd kunnen worden op het moment dat middelen niet hun effect bereiken.

Anderzijds kan ook van scholen gevraagd worden om de kennis die zij hebben op een specifiek onderwerp te delen. Kennisdeling en leernetwerken worden steeds belangrijker en het is mogelijk om gerichte bekostiging te verstrekken aan scholen zodat zij hieraan kunnen deelnemen. Hiermee kan het maatschappelijk belang gediend worden om kennis te delen over wat werkt en dat kan een bijdrage leveren aan goed onderwijs voor elke leerling.

d. Aandachtspunten gerichte bekostiging

Voor het stellen van verplichtingen is het belangrijk dat de verplichtingen (1) redelijk, (2) voorspelbaar en (3) meetbaar zijn.

Als het de verwachting is dat schoolbesturen niet redelijkerwijs aan de verplichtingen van de gerichte bekostiging kunnen voldoen, zullen zij hiervan geen gebruik maken en de middelen laten terugvorderen. De verplichtingen moeten dan ook in verhouding staan tot de (hoeveelheid) middelen. Daarnaast moet het voor schoolbesturen voorspelbaar zijn of zij aan de verplichtingen kunnen voldoen. Als schoolbesturen pas na de inzet van de middelen weten of zij aan de verplichtingen hebben voldaan, dan zullen zij vermoedelijk voorzichtig zijn met de inzet van middelen. Het gevolg is dan dat het niet goed lukt om een specifiek beleidsthema te stimuleren. Dit betekent ook dat het in het wetsvoorstel niet mogelijk wordt gemaakt om verplichtingen te stellen aan het leerresultaat dat scholen of schoolbesturen moeten behalen. Dit is afhankelijk van teveel

omgevingsfactoren en kan zelfs bij een perfecte inzet van middelen mogelijk niet worden behaald. Ook kan een resultaatverplichting in veel gevallen leiden tot perverse prikkels. Tot slot moet het ook meetbaar zijn dat aan de verplichtingen is voldaan, anders kan niet worden vastgesteld of de middelen terecht zijn ontvangen.

2.3.3 Kader financieringsinstrumentarium

Met de introductie van gerichte bekostiging bestaan er vier generieke financieringsinstrumenten voor het onderwijs, namelijk (1) basisbekostiging, (2) reguliere aanvullende bekostiging, (3) gerichte (aanvullende) bekostiging en (4) subsidies. Voor het maken van een keuze tussen deze vier instrumenten is hierna een kader uitgewerkt. In de tabel hierna staan de vier financieringsinstrumenten met daarbij de belangrijkste eigenschappen van elk instrument.

Tabel 1: Eigenschappen financieringsinstrumenten

Vorm	Doel	Aanvr aag	Sturing	Mate van snelheid	Door lopend	Adm. Lasten	Uitvoerings kosten
Basisbekostig ing	Alle scholen	Nee	Ze er beperkt	Hoog	Ja	Laag	Laag
Aanvullend zonder verplichting	(school) specifiek	Nee*	Beperkt	Hoog	Ja	Laag	Middel
Gericht	specifiek	Nee*	Hoog	Hoog	Nee	Middel**	Hoog
Subsidie	specifiek	Ja	Hoog	Laag	Nee	Hoog	Hoog

* Het is ook mogelijk om deze vormen van bekostiging op aanvraag te verstrekken.

** Afhankelijk van de invulling van de regeling

Zoals beschreven in paragraaf 2.2.1 is de basisbekostiging bedoeld voor de brede doelen die in het funderend onderwijs beoogd worden. Ook met de introductie van gerichte bekostiging blijft de basisbekostiging hiervoor het aangewezen financieringsinstrument. Met de basisbekostiging moet een school in normale omstandigheden kunnen voldoen aan de deugdelijkheidseisen die worden gesteld. Basisbekostiging wordt verstrekt aan alle scholen en de basisbekostiging is structureel. Basisbekostiging kent lage administratieve lasten voor scholen.

Wanneer er bijzondere ontwikkelingen zijn die maken dat de basisbekostiging onvoldoende is om redelijkerwijs de brede doelen in het funderend onderwijs te behalen, dan kan dit aanleiding zijn om middelen te verstrekken door middel van aanvullende bekostiging zonder verplichtingen. Het kan bijvoorbeeld gewenst zijn om aanvullende middelen te verstrekken aan scholen (via het schoolbestuur) in krimpgebieden omdat daar onvoldoende leerlingen zijn om kostenefficiënt onderwijs te kunnen bieden, terwijl bereikbaarheid van scholen wel erg belangrijk is.

Aanvullende bekostiging kan daarnaast ook verstrekt worden om specifieke doeleinden te bereiken. Gerichte bekostiging en subsidies kunnen ook daarvoor worden ingezet. Om een keuze te maken tussen deze financieringsinstrumenten moet eerst worden afgewogen of er een noodzaak is om verplichtingen te stellen. Zoals eerder toegelicht moet er terughoudend worden omgegaan met het stellen van verplichtingen zodat het verstrekken van gerichte bekostiging of subsidie ook effectief blijft en het onderwijsveld niet kampt met hoge administratieve lasten. Zowel voor subsidies als gerichte bekostiging is er sprake van hogere uitvoeringslasten dan bij basisbekostiging. In het geval van subsidie liggen de uitvoeringslasten in principe het hoogst. Er moet dus goed onderbouwd worden wat de noodzaak is tot het stellen van verplichtingen en dat deze een belangrijke bijdrage leveren aan een doelmatige besteding van middelen. Anders is aanvullende bekostiging zonder verplichtingen het passende instrument.

Wanneer er een duidelijke noodzaak is om verplichtingen te stellen, moet er gekozen worden tussen gerichte bekostiging en subsidie. In de volgende situaties ligt het meer voor de hand om te kiezen voor gerichte bekostiging dan voor subsidie:

- Het is de bedoeling dat de gehele populatie, of een grote doelgroep, zo snel mogelijk beschikt over de middelen;
- Een aanvraagprocedure is niet wenselijk;
- Het doel waarvoor de middelen worden verstrekt hangt nauw samen met een doel waarvoor ook basisbekostiging wordt verstrekt (zoals versterking van basisvaardigheden); of
- De aard van de reden om middelen te verstrekken is structureel.

Op het moment dat het de bedoeling is dat alle scholen middelen ontvangen voor een specifiek onderwijsdoel (met verplichtingen), dan ligt het voor de hand om gerichte bekostiging te kiezen en niet subsidie. Bij een subsidie is er bijna altijd een aanvraagprocedure en die is in dat geval niet wenselijk. Met gerichte bekostiging kunnen alle scholen worden bereikt. Een aanvraagprocedure leidt in deze situatie bovendien onnodig tot administratieve lasten en beperkt ook de snelheid waarmee middelen verstrekt kunnen worden aan het schoolbestuur. Bij een aanvraagprocedure moet eerst nog het recht op middelen worden gecontroleerd van de aanvrager.

Het kan ook dat middelen verstrekt worden voor een deel van de scholen. Subsidie en gerichte bekostiging kunnen dan beide geschikt zijn. Het verdient dan de voorkeur om gerichte bekostiging in te zetten op het moment dat er een grote, vooraf gedefinieerde doelgroep bereikt moet worden, waarbij voorwaarde is dat het moet gaan om onderwijsdoelen. Bovendien kunnen er ruimere bestedingsverplichtingen worden gesteld aan een subsidie. De kaders van de sectorwetten laten het bijvoorbeeld niet toe om bekostiging aan andere doelen dan onderwijsdoelen te besteden.

Gerichte bekostiging is zoals eerder al beschreven beter geschikt om toe te passen voor een doorlopende financieringsstroom aan schoolbesturen in tegenstelling tot tijdelijke subsidies. Een subsidie kan wel gebruikt worden voor een tijdelijke stimulans op een bepaald beleidsthema. Ook is subsidie meer geschikt als er sprake is van een lerende aanpak waarin er periodiek lessen getrokken worden waarop de subsidieregeling wordt aangepast en wanneer het gaat om doelen die geen onderwijs betreffen of meer indirect bijdragen aan het onderwijs. Daarnaast kan een subsidie ook goed werken wanneer er sprake is van maatwerk. Omdat subsidie vaak op aanvraag is kan een bestuur zelf aangeven hoeveel middelen het nodig heeft. Tot slot kan een subsidie wenselijk zijn wanneer een hele specifieke doelgroep bereikt moet worden. Dat is met bekostiging in de regel niet mogelijk.

3. Verhouding tot de vrijheid van onderwijs

Met dit wetsvoorstel wordt beoogd een bekostigingsinstrument in het leven te roepen waarmee van overheidswege meer gericht kan worden gestuurd op bepaalde doelen in het onderwijs. Hoewel scholen van de gerichte bekostiging af kunnen zien, zal van de gerichte bekostiging in de praktijk een sturende werking uitgaan. Scholen zullen in de praktijk immers extra middelen graag ten behoeve van het onderwijs willen gebruiken en het niet aanvaarden daarvan kan hen – ten opzichte van scholen die dat wel doen – in een nadeliger positie brengen. In materiële zin raakt onderhavig wetsvoorstel dan ook aan de onderwijsvrijheid.²¹ De kaders voor de mate waarin en de wijze waarop de onderwijsvrijheid mag worden beperkt, vloeien voort uit artikel 23 van de Grondwet. Uit deze bepaling volgt dat beperkingen moeten voldoen aan vereisten van noodzakelijkheid en proportionaliteit en dat het primaat van de wetgever moet worden geëerbiedigd – in beginsel dient de wet in formele zin duidelijkheid te verschaffen over wat er van scholen wordt verlangd. Naar mate de inbreuk op de vrijheid van onderwijs groter is, doen deze grondwettelijke eisen zich nadrukkelijker gelden.

Voor dit wetsvoorstel is met name de vrijheid van inrichting van het bijzonder onderwijs en de pedagogische autonomie van het openbaar onderwijs relevant. Des te meer op basis van gerichte bekostiging inhoudelijke normen worden opgelegd aan het onderwijs, hoe indringender de toetsing van noodzaak en proportionaliteit zal dienen plaats te vinden. Daarom is in het wetsvoorstel bepaald dat de doelen van gerichte bekostiging geen betrekking mogen hebben op de te hanteren leermethoden en leermiddelen, en het te behalen leerresultaat. Die onderwerpen raken immers aan de kern van de inrichtingsvrijheid van scholen. Gelet op het beschermingsniveau dat de Grondwet daaraan toekent, acht de regering het onwenselijk om op die onderwerpen te kunnen sturen door middel van gerichte bekostiging.²² Verder is het wenselijk om vooraf in de wet zoveel mogelijk duidelijk te maken voor welke doelen gerichte bekostiging mag worden ingezet, om daarbij al de afweging van noodzaak en proportionaliteit te kunnen maken. Indien de gerichte bekostiging

²¹ Onderwijsraad (2018): "Inzicht in verantwoording van onderwijsmiddelen"

²² Zie artikel 23, zesde lid, tweede volzin, van de Grondwet.

betrekking heeft op programma's met een levensbeschouwelijke component dan zou het ook de vrijheid van richting raken en wordt de toetsing van noodzaak en proportionaliteit nog indringender.

In aanvulling op het voorgaande betreft het instrument van de gerichte bekostiging naar het oordeel van de regering slechts een geringe beperking van de onderwijsvrijheid gelet op het volgende. Het wetsvoorstel laat het huidige stelsel van bekostiging voor het overgrote deel in stand. Er verandert niets aan de basisbekostiging en extra bekostiging. De basisbekostiging (in combinatie met de eventuele extra bekostiging) moet in normale omstandigheden voldoende zijn om aan de gestelde deugdelijkheidseisen aan het onderwijs te voldoen. De gerichte aanvullende bekostiging is dus voor bevoegde gezagen niet nodig om te kunnen voldoen aan de wettelijke deugdelijkheidseisen of om effectief invulling te kunnen geven aan de aan hen toekomende onderwijsvrijheid. Dit gegeven maakt dat bevoegde gezagen het recht hebben geen gebruik te maken van de gerichte bekostiging, bijvoorbeeld als zij de daaraan verbonden verplichtingen niet wensen na te leven, ook daadwerkelijk kunnen uitoefenen. In dat geval vervalt het recht op deze middelen, waarna ze worden teruggevorderd of verrekend. Zoals aangegeven zal een bevoegd gezag in de praktijk niet snel geneigd zijn tot weigering van de aanvullende bekostiging over te gaan, maar als er echt bezwaren zijn tegen bepaalde verplichtingen, biedt de basisbekostiging de ruimte aan scholen om die bezwaren de doorslag te laten geven door de gerichte bekostiging af te wijzen en dus ook de daaraan verbonden verplichtingen niet te hoeven naleven. Daarbij komt dat de gerichte bekostiging tijdelijk is, omdat de middelen mogelijk overgaan in de basis of aanvullende bekostiging of voor een tijdelijke spoedsituatie waren. Zo wordt voorkomen dat het instrument feitelijk zou kunnen werken als methode voor de overheid om (min of meer) permanent bepaald gedrag van bevoegde gezagen af te dwingen. Daar zijn de reguliere wettelijke deugdelijkheidseisen immers voor bedoeld.

Bovenstaande waarborgen zorgen ervoor dat de mogelijke inbreuk op de vrijheid van onderwijs minimaal is. De regering acht daar voldoende rechtvaardiging voor aanwezig. Met het onderhavig wetsvoorstel wordt in belangrijke mate aangesloten bij het al geruime tijd bestaande systeem subsidieregelingen op grond van de Wet overige OCW-subsidies, waaraan echter (de reeds beschreven) nadelen kleven. De gerichte bekostiging ondervangt die nadelen en maakt daarmee betere sturing mogelijk ten behoeve van verbetering van het onderwijs of om het hoofd te bieden aan acute ontwikkelingen die extra middelen noodzakelijk maken. In die gevallen is naar de mening van de regering voldoende rechtvaardiging om aan het recht op die middelen bepaalde verplichtingen te verbinden om te verzekeren dat de middelen op de juiste manier besteed worden conform het doel waarvoor ze bestemd zijn. Indien dat nodig mocht zijn, kunnen bij AMvB doelen worden toegevoegd, ten behoeve waarvan het instrument kan worden ingezet. Zodoende is de flexibiliteit van deze vorm van bekostiging gewaarborgd.

Deze delegatiegrondslagen acht de regering deze in overeenstemming met het primaat van de wetgever, nu de uitoefening van de op de betreffende grondslagen gebaseerde bevoegdheid uiteindelijk maar in beperkte mate van invloed zal kunnen zijn op de autonomie van scholen, gelet op de reeds hierboven genoemde waarborgen. Deze waarborgen zorgen ervoor dat geen vergaande regelgevende bevoegdheden voor regering of minister in het leven worden geroepen. De delegatiegrondslag is daarmee voorzien van voldoende afbakening.

In de discussie over sturing op onderwijs moet er altijd een balans worden gevonden tussen het geven van vrijheid en het stellen van eisen ten behoeve van het waarborgen van de kwaliteit van het onderwijs. Gelet op de grondwettelijke zorgplicht van de regering voor het onderwijs, kan zij via de nieuwe bekostigingsvorm van gerichte bekostiging met meer focus sturen op de randvoorwaarden waardoor scholen tot betere onderwijskwaliteit kunnen komen. Er blijft daarbij ruimte om op schoolniveau keuzes te maken die passen bij de individuele context van een school. De verplichtingen die met het instrument gesteld kunnen worden laten deze ruimte. Bijvoorbeeld als het gaat om procesverplichtingen of een bestedingstermijn dan laat dit de vrijheid bij de school voor het "hoe". Wel kunnen er verplichtingen worden gesteld aan de besteding, die in een zekere mate de beleidsvrijheid van een school inperken. Zolang het instrument echter beperkt en bewust wordt ingezet, in lijn met het advies van de Onderwijsraad uit 2018, kan een school er in die situaties voor kiezen om geen gebruik te maken van de gerichte bekostiging

4. Verhouding tot nationale wetgeving

Er zijn geen relevante aandachtspunten met betrekking tot de verhouding van het wetsvoorstel tot nationale wetgeving.

5. Gevolgen

De gevolgen van dit wetsvoorstel verschillen per actor, en worden hieronder per actor toegelicht. Daarnaast worden ook de gevolgen voor de regeldruk beschreven.

5.1 Schoolbesturen

De mate van beleidsvrijheid voor schoolbesturen (en de scholen die daaronder vallen) kan afnemen door de toepassing van gerichte bekostiging. Middelen die verstrekt worden via gerichte bekostiging kunnen alleen nog maar worden ingezet conform de geldende verplichtingen. De mate waarin de autonomie van schoolbesturen afneemt, is afhankelijk van de precieze verplichtingen die worden gesteld, en de mate waarin gerichte bekostiging wordt toegepast. Wanneer bijvoorbeeld aan scholen wordt gevraagd om middelen in te zetten na bespreking met de medezeggenschapsraad, dan blijft er relatief veel autonomie voor de besteding op schoolniveau. Er kan echter ook van scholen gevraagd worden om de middelen te besteden aan een specifiek doel. Dan neemt de beleidsvrijheid af, omdat scholen de middelen niet meer aan andere zaken kunnen uitgeven die binnen de context van die scholen wellicht relevanter en/of urgenter zijn. Dit geldt overigens ook voor de meeste subsidies.

Schoolbesturen houden altijd de mogelijkheid om middelen die middels gerichte bekostiging worden verstrekt niet in te zetten. De basisbekostiging moet volgens de sectorwetten voldoende zijn om in de redelijke behoefte van een school in normale omstandigheden te voldoen. Daarover hebben schoolbesturen een grote mate van autonomie.

Wat voor schoolbesturen geldt, geldt ook voor samenwerkingsverbanden.

5.2 Leerlingen, schoolleiding en onderwijspersoneel

Het wetsvoorstel kan ertoe leiden dat de middelen die verstrekt worden via de bekostiging beter in de klas landen. Daarnaast maakt gerichte bekostiging het mogelijk om prestaties op specifieke maatschappelijke onderwerpen te verbeteren. Middelen die verstrekt worden via gerichte bekostiging kunnen daardoor leiden tot verbeteringen op doelen die ook leerlingen en onderwijspersoneel raken. Daarnaast kan advies van de medezeggenschapsraad ook een verplichting zijn die aan gerichte bekostiging wordt gekoppeld. Dan kan het wetsvoorstel leiden tot meer inspraak van onderwijspersoneel, schoolleider en leerlingen.

5.3 Rijksoverheid

Het Rijk krijgt met het introduceren van gerichte bekostiging meer mogelijkheden om middelen te richten op specifieke maatschappelijke problemen die er spelen. De middelen moeten dan ingezet worden conform de gestelde verplichtingen. Zij kan dit gebruiken om haar doelen op prioritaire thema's zoals kansengelijkheid, basisvaardigheden en het leraren- en schoolleiderstekort beter te bereiken. Verder blijven de huidige instrumenten (basisbekostiging, aanvullende bekostiging en subsidies) bestaan, waardoor de mogelijkheden worden uitgebreid.

5.4 Caribisch Nederland

De scholen in Caribisch Nederland krijgen op dezelfde wijze te maken met voorliggend wetsvoorstel als de scholen in Europees Nederland. De gerichte bekostiging kan ook worden toegepast in Caribisch Nederland, net als de huidige aanvullende bekostiging.

5.5 Regeldruk

Het wetsvoorstel heeft geen directe gevolgen voor de regeldruk. Dat komt doordat het wetsvoorstel uitsluitend de mogelijkheid creëert om verplichtingen te stellen aan de bekostiging. Wat dit uiteindelijk betekent voor de regeldruk zal afhangen van het gebruik van de nieuwe bekostigingsvorm en de verplichtingen die worden gesteld.

In het algemeen kan wel wat gezegd worden over de zwaarte van de administratieve lasten per verplichtingensoort. In zijn algemeenheid zal gelden dat informatieverplichtingen het minst belastend zijn voor scholen en schoolbesturen, dan verplichtingen aan de activiteiten en tot slot zijn de administratieve lasten bij bestedingsverplichtingen het zwaarst. Dat komt doordat dan precies moet worden bijgehouden waaraan alle middelen zijn uitgegeven.

Daarnaast hangen de administratieve lasten ook af van de wijze waarop gerichte bekostiging wordt ingezet. Als er met de inwerkingtreding vaker verplichtingen gesteld worden bij het verstrekken van middelen, dan nemen de administratieve lasten voor scholen en schoolbesturen toe. Maar gerichte bekostiging kan ook worden gebruikt om bestaande subsidieregelingen te vervangen. Dan kan gerichte bekostiging tot een afname van administratieve lasten leiden doordat er geen aanvraag nodig is voor gerichte bekostiging in tegenstelling tot bij een subsidie. Dit is het geval bij de middelen voor basisvaardigheden.

Ook kan er gekeken worden of vermindering van verplichtingen passend is bij de overgang naar een meer structurelere bekostiging. Dit kan verantwoord worden uit de gedachte dat scholen er in het kader van de subsidie al goed mee aan de slag zijn dat met vertrouwen kan worden gekeken naar het vervolg. Uitvoeringslasten en administratieve lasten kunnen dan laag worden gehouden.

Tot slot kan gerichte bekostiging ten opzichte van een subsidie wel leiden tot extra administratieve lasten bij schoolbesturen die geen gebruik wensen te maken van de middelen. Zij krijgen deze middelen namelijk wel overgemaakt en moeten deze dus in hun administratie opnemen. Om schoolbesturen te faciliteren zal een mogelijkheid worden ontwikkeld om deze middelen terug te storten of door DUO te laten verrekenen met een lopende geldstroom. Daarmee hoeft een schoolbestuur de middelen niet te behouden tot de controle plaatsvindt op het nakomen van de verplichtingen en er dan verrekening of terugvordering plaatsvindt.

6. Uitvoering

Uitvoering is afhankelijk van de invulling van de regeling. DUO zal de gerichte bekostiging beschikken en betalen.

Bij het verstrekken van gerichte bekostiging kunnen een aantal keuzes worden gemaakt in de vormgeving van het controles:

- Het moment: voorafgaand aan de uitvoering van de regeling, tijdens of achteraf.
- Of je de controle kan inbedden in andere controles, zoals het jaarverslag en accountant.
- Of een inhoudelijke steekproef nodig is of een marginale check op aanwezigheid.

Ook hierbij geldt weer dat naar de omstandigheden moet worden gekeken waarin gerichte bekostiging wordt verstrekt.

7. Toezicht en handhaving

In paragraaf 2.4.2 is beschreven welke soort verplichtingen er gesteld kunnen worden met gerichte bekostiging. Als niet voldaan wordt aan de verplichtingen dan heeft dit gevolgen voor de verstrekte bekostiging. Om gevolgen te verbinden aan het niet nakomen van verplichtingen moeten schoolbesturen verantwoordelijk of zij de verplichtingen zijn nagekomen en moet hier toezicht op worden ingericht. Dit wordt hierna nader toegelicht.

7.1 Gevolgen niet voldoen verplichtingen

Het is mogelijk dat een school of schoolbestuur niet voldoet aan één of meerdere verplichtingen uit een regeling voor gerichte bekostiging. De ministeriële regeling kan een nader invulling geven aan wat de gevolgen zijn van het niet nakomen van de verplichting(en). Deze gevolgen moeten realistisch zijn en passend bij het gebrek in de nakoming van de verplichting.

In eerste instantie is het wenselijk om een waarschuwing of hersteltermijn te hanteren als verplichtingen niet worden nagekomen. Het kan zijn dat een school of schoolbestuur om goede redenen de termijn om te voldoen aan verplichtingen heeft gemist of dat er sprake is geweest van een onbewuste fout. In gevallen waar evident niet is gehandeld in lijn met de bedoeling kan daarentegen wel overgegaan worden tot opschorting van de gerichte bekostiging, terugvordering ervan of verrekening met andere geldstromen.

Als een school geen gebruik wil maken van de gerichte bekostiging en om die reden niet voldoet aan de daaraan verbonden verplichtingen, bestaat uiteraard geen recht op deze bekostiging en zal deze moeten worden teruggestort of verrekend met andere geldstromen.

7.2 Verantwoording verplichtingen

Hoe de verantwoording van verplichtingen wordt vormgegeven hangt af van de specifieke verplichtingen die gesteld worden in een regeling voor gerichte bekostiging. Deze verantwoordingseisen worden in de regeling beschreven, zodat deze op voorhand helder zijn voor scholen. Afhankelijk van de specifieke verplichtingen die in de regeling worden opgenomen, kan aan de volgende verantwoordingseisen worden gedacht:

- Het uploaden van een plan van aanpak;
- Vastleggen van de advisering van de medezeggenschapsraad;
- Wanneer er wordt gevraagd om een plan van aanpak uit te voeren kan aan scholen gevraagd worden een activiteitenverslag op te stellen;

- Bij het verrichten van een specifieke activiteit of een aanbod van een aantal uren moet een school bewijsstukken (zoals lesroosters) kunnen leveren of moet op de school op een andere manier kunnen worden aangetoond dat het aanbod of de activiteit is gerealiseerd;
- Bij het voeren van bepaalde gesprekken in het kader van monitoring of kennisdeling kunnen presentielijsten worden bijgehouden;
- Bij bestedingsverplichtingen moet de school of het schoolbestuur facturen kunnen overleggen;
- Bij informatieverplichtingen kan deelname aan onderzoek wat door een onderzoeksbureau wordt geregistreerd het bewijs zijn.

Het doel van deze verantwoordingseisen is om de rechtmatige besteding van gerichte bekostiging vast te leggen. Daarnaast kan deze verantwoording ook belangrijke beleidsinformatie opleveren. Daarbij geldt dat bij de verantwoordingseisen altijd wordt gewogen wat deze betekenen voor de administratieve lasten van scholen. Met name bij bestedingsverplichtingen zijn de verantwoordingslasten hoog omdat de school (of het schoolbestuur) dan precies moet kunnen aantonen waaraan de middelen zijn uitgegeven.

8. Financiële gevolgen

Het wetsvoorstel heeft geen directe financiële gevolgen. Het betreft uitsluitend het creëren van de mogelijkheid om verplichtingen te stellen aan bekostiging en de mogelijkheid om een correctie toe te passen op de bekostiging als niet aan deze verplichtingen is voldaan. Voor schoolbesturen kan het wetsvoorstel betekenen dat zij gerichte bekostiging verliezen op het moment dat zij niet voldoen aan de verplichting(en).

9. Advies en consultatie

PM

10. Inwerkingtreding

Het wetsvoorstel treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen datum. De beoogde inwerkingtredingsdatum is 1 augustus 2026. Voor de uitvoerders resteert dan voldoende tijd voor de geplande inwerkingtreding van omzetting van de subsidieregeling voor basisvaardigheden in gerichte bekostiging per 1 januari 2027.

Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel A, artikel II, onderdeel A, artikel IV, onderdeel A (artikel 119, tweede lid, van de Wet op het primair onderwijs, artikel 117, tweede lid, van de Wet op de expertisecentra, artikel 103, tweede lid, van de Wet primair onderwijs BES)

In artikel 119, tweede lid, van de Wet op het primair onderwijs wordt verduidelijkt dat in geval van aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen een ministeriële regeling verplicht is (en niet facultatief). Dit komt overeen met de huidige praktijk. Op grond van artikel 5.9 van de Wet op het voortgezet onderwijs is een ministeriële regeling al verplicht in het geval van aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen. De artikelen 117 van de Wet op de expertisecentra en 103 van Wet primair onderwijs BES worden overeenkomstig aangepast.

Artikelen I, onderdeel B, II, onderdeel B, en IV, onderdeel B (artikel 119a van de Wet op het primair onderwijs, artikel 117a van de Wet op de expertisecentra en artikel 103a van de Wet primair onderwijs BES)

De nieuwe artikelen 119a van de Wet op het primair onderwijs, 117a van de Wet op de expertisecentra en 103a van de Wet primair onderwijs BES regelen gerichte bekostiging als bijzondere variant van aanvullende bekostiging van onderwijsinstellingen bij bijzondere ontwikkelingen. Tenzij anders bepaald zijn de regels die gelden voor aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen ook van toepassing op gerichte bekostiging.

In het eerste lid van deze overeenkomstige artikelen over gerichte bekostiging wordt voorzien in een omschrijving van het begrip 'gerichte bekostiging'. Gerichte bekostiging is een vorm van aanvullende bekostiging bij bijzondere ontwikkelingen, waarbij bij ministeriële regeling tevens is voorzien in bijzondere verplichtingen. Dit volgt uit het *tweede lid*.

Het derde lid verklaart op een dergelijke ministeriële regeling die voorziet in gerichte bekostiging artikel 4.10 van de Comptabiliteitwet 2016 van overeenkomstige toepassing. Dat artikel regelt de zogeheten horizonbepaling voor subsidieregelingen waarop titel 4.2 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing is. Omdat deze titel op onderwijsbekostiging van overeenkomstige toepassing is, wordt dit artikel nu van overeenkomstige toepassing verklaard op regelingen die voorzien in gerichte bekostiging. Dit betekent dat deze regelingen een vervaldatum moeten hebben die niet later is gelegen dan vijf jaren na de inwerkingtredingsdatum. Afwijking is gemotiveerd mogelijk na het volgen van een voorhangprocedure bij de Tweede Kamer en het zenden van een evaluatieverslag gedurende de looptijd van de subsidieregeling. Deze horizonbepaling wordt van overeenkomstige toepassing verklaard omdat gerichte bekostiging overeenkomsten vertoont met subsidies. Structurele bekostiging, langer dan vijf jaar, blijft alleen mogelijk in de vorm van lumpsumbekostiging.

Het vierde lid regelt de doelen met het oog waarop gerichte bekostiging kan worden verstrekt. Gerichte bekostiging kan alleen worden verstrekt met het oog op het tot stand brengen of versnellen van een duurzame verbetering in het onderwijs, waaronder in ieder geval in het onderwijs in vaardigheden op het gebied van taal, rekenen of wiskunde en burgerschap of digitale geletterdheid (basisvaardigheden), met het oog op spoedeisende gevallen en met het oog op bij algemene maatregel van bestuur te bepalen doelen. Indien de aanvullende bekostiging wordt verstrekt voor een ander doel is, het niet mogelijk om bijzondere verplichtingen te verbinden aan die bekostiging.

Het vijfde lid regelt welke soorten bijzondere verplichtingen bij ministeriële regeling kunnen worden verbonden aan het recht op gerichte bekostiging. Bijzondere verplichtingen mogen slechts betrekking hebben op de besteding van de gerichte bekostiging, een te verrichten activiteit (waaronder mede begrepen het proces waarop de activiteit tot stand komt) en op het verstrekken van informatie (en de wijze waarop) aan de minister.

In het zesde lid wordt vervolgens geregeld dat het bevoegd gezag van de school de gerichte bekostiging waaraan bijzondere verplichtingen zijn verbonden, slechts aan mag wenden in overeenstemming met deze verplichtingen. Indien voorwaarden inzake het doel van de besteding van de bekostiging zijn opgenomen, dient de regeling een heldere beschrijving te bevatten van het

doel waaraan de bekostiging mag worden besteed. In dat geval zijn de mogelijkheden om de bekostiging te gebruiken dan ook beperkter dan de mogelijkheden, genoemd in artikel 115 van de Wet op het primair onderwijs (en de overeenkomstige artikelen in 113 van de WEC en 99 van de WPO BES). Ook kunnen voorwaarden worden gesteld inzake de termijn waarbinnen de bekostiging moet zijn besteed. Het toekennen van aanvullende bekostiging zonder bijzondere verplichtingen blijft uiteraard ook mogelijk.

Uit het jaarverslag moet op grond van artikel 165 van de Wet op het primair onderwijs, artikel 141 van de Wet op de expertisecentra en artikel 125 van de Wet primair onderwijs BES blijken dat er sprake is van een rechtmatige besteding van de bekostiging. Uit het jaarverslag na afloop van het betreffende kalenderjaar zal dan ook moeten blijken dat de gerichte bekostiging daadwerkelijk is besteed aan het in de regeling beschreven doel.

Indien voorzien wordt in besteding aan een specifiek doel, mag die bekostiging niet tevens besteed worden aan de andere onderwijsdoelen dan het specifieke in de regeling beschreven doel waarvoor de bekostiging is verstrekt. Indien de gerichte bekostiging waaraan voorschriften met betrekking tot de besteding of verplichtingen zijn verbonden, niet in overeenstemming met die voorschriften wordt besteed of indien niet aan andere gestelde voorschriften of verplichtingen is voldaan, kan de aanvullende bekostiging worden ingehouden of verminderd. Hierin wordt voorzien middels de aanpassing van artikel 169 van de Wet op het primair onderwijs, artikel 145 van de Wet op de expertisecentra en artikel 129 van de Wet primair onderwijs BES (artikel I, onderdeel E).

Het zevende lid regelt enkele restricties voor de verplichtingen die ingevolge het vijfde lid mogen worden opgelegd. Bijzondere verplichtingen mogen geen betrekking hebben op leermethoden en leermiddelen en op een te bereiken leerresultaat. Het verbod op verplichtingen met betrekking tot leermethoden en leermiddelen heeft als achtergrond dat uit de vrijheid van onderwijs voortvloeit dat scholen vrij moeten zijn in de keus van de eigen leermethoden en leermiddelen. Daarbij past in principe minder goed dat scholen met extra geld gestuurd worden om te kiezen voor bepaalde leermethoden of leermiddelen. De andere restrictie die wordt geregeld voor de op te leggen bijzondere verplichtingen betreft het uitsluiten van verplichtingen met betrekking tot het behalen van een bepaald leerresultaat, zoals bij voorbeeld een bepaald slagingspercentage.

Artikel I, onderdeel C (wijziging artikelen 122, vijfde lid, en 124, zevende lid, Wet op het primair onderwijs)

In artikel 122, vijfde lid, en artikel 124, zevende lid, van de Wet op het primair onderwijs wordt het nieuwe artikel 119a van die wet toegevoegd aan de verwijzing naar enkele andere artikelen. Door die aanpassing wordt de mogelijkheid van gerichte bekostiging tevens van toepassing op de eventuele aanvullende bekostiging van lichte en zware ondersteuning door samenwerkingsverbanden. Met oog daarop wordt artikel 119a van de Wet op het primair onderwijs toegevoegd aan de artikelen die van overeenkomstige toepassing zijn.

Artikel I, onderdelen D en E, artikel II, onderdelen C en D, artikel IV, onderdelen C en D (wijziging artikelen 165, eerste lid, en 169, eerste en tweede lid, van de Wet op het primair onderwijs, artikelen 141, eerste lid, en 145, eerste en tweede lid, van de Wet op de expertisecentra, artikelen 125, eerste lid, en 129, eerste en tweede lid, van de Wet primair onderwijs BES)

Aan artikel 165, eerste lid, van de Wet op het primair onderwijs wordt een nieuw onderdeel d toegevoegd, dat regelt dat – voor zover de betreffende ministeriële regeling of het verstrekingsbesluit dit verplicht - het jaarverslag tevens een verantwoording dient te bevatten inzake het voldoen aan de aanvullende bekostiging verbonden voorschriften op grond van artikel 119a, eerste lid, en artikel 120, tweede lid van die wet over het voorafgaande kalenderjaar. Op grond van artikel 120, tweede lid, bestond al de mogelijkheid om verplichtingen te verbinden aan aanvullende bekostiging bij bijzondere omstandigheden. Daarbij ontbrak de verplichting om daarover in het jaarverslag verantwoording af te leggen. Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om dat nu te regelen.

In verband hiermee wordt in artikel 169, eerste lid, toegevoegd dat het in dat lid bedoelde onderzoek naar de jaarverslaggeving tevens betrekking kan hebben op het in acht nemen van de verplichtingen op grond van artikel 119a, eerste lid, en artikel 120, tweede lid, van de Wet op het primair onderwijs. Indien dat niet of onvoldoende het geval is, kan de aanvullende bekostiging ingevolge de wijziging van het tweede lid worden gecorrigeerd op grond van de wijziging van het tweede lid. Over de wijze van corrigeren kunnen bij ministeriële regeling nadere regels worden gesteld.

De artikelen 141, eerste lid, en 145, eerste en tweede lid, van de Wet op de expertisecentra en de artikelen 125, eerste lid, en 129, eerste en tweede lid, van de Wet primair onderwijs BES worden overeenkomstig aangepast.

Artikel III, onderdelen A, C en D (artikelen 5.9a, 5.39 en 5.40 van de Wet voortgezet onderwijs 2020)

Het nieuwe artikel 5.9a van de Wet voortgezet onderwijs 2020 komt grotendeels overeen met artikel 119a van de Wet op het primair onderwijs en overeenkomstige artikelen in de andere wetten. Voor de toelichting wordt daarom verwezen naar de toelichting op die artikelen, opgenomen in artikel I, onderdeel B. In artikel 5.9a ontbreekt een met artikel 119a, zesde lid, van de Wet op het primair onderwijs overeenkomend lid, dat de verplichting bevat om de gerichte bekostiging aan te wenden in overeenstemming met de daaraan verbonden bijzondere verplichtingen. De bepalingen inzake de besteding van de gerichte bekostiging zijn -anders dan in de andere wetten- opgenomen in de artikelen 5.39 en 5.40 van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020. De verplichting om de gerichte bekostiging en de aanvullende bekostiging bij bijzondere omstandigheden op grond van artikel 5.10 te besteden in overeenstemming met de verplichtingen, bedoeld in artikel 5.9a en artikel 5.10 is opgenomen in het nieuwe zevende lid van artikel 5.39. Omdat deze artikelen op grond van artikel 5.15, zevende lid, van overeenkomstige toepassing zijn op samenwerkingsverbanden, is de overeenkomstige verplichting voor samenwerkingsverbanden om de gerichte bekostiging en de aanvullende bekostiging bij bijzondere omstandigheden te besteden in overeenstemming met deze verplichtingen, toegevoegd als nieuw tweede lid aan artikel 5.40.

Artikel III, onderdeel B (wijziging artikel 5.15, zevende lid, van de Wet voortgezet onderwijs 2020)

In artikel 5.15, zevende lid, van de Wet voortgezet onderwijs 2020 worden de artikelen 5.9 en 5.10 inzake aanvullende bekostiging voor scholen van overeenkomstige toepassing verklaard op samenwerkingsverbanden. Aan deze artikelen wordt het nieuwe artikel 5.9a nu toegevoegd, zodat de mogelijkheid van gerichte bekostiging eveneens van toepassing wordt op de bekostiging van samenwerkingsverbanden.

Artikel III, onderdelen E en F (wijziging artikelen 5.46, eerste lid, en 5.49, eerste en tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs 2020)

Voor een toelichting op de wijziging van de artikelen 5.46, eerste lid, en 5.49, eerste en tweede lid, wordt verwezen naar de toelichting op de overeenkomstige wijziging van de artikelen 165 en 169 van de Wet op het primair onderwijs in artikel I, onderdelen F en G.

Artikel V (wijziging artikel 11 van de Wet medezeggenschap op scholen)

In artikel 11 van de Wet medezeggenschap op scholen wordt uitdrukkelijk voorzien in de mogelijkheid om advies van de medezeggenschapsraad te vragen, indien de regeling die voorziet in gerichte bekostiging een dergelijke verplichting is opgenomen. De verplichting om advies te vragen is uiteraard niet van toepassing indien een school geen gebruik maakt van het recht op de betreffende gerichte bekostiging.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

M.L.J. Paul